

[Sonja Mikkelsen]

fjorden, bl.a. fordi der er få arter, der stadig kan trives. Forureningen har betydet store døde pletter på fjordbunden og en helt ubehersket algevækst. Heller ikke for de badende er vandet særlig indbydende.

Årsagerne til forureningen er – det har ministeren også ganske rigtigt beskrevet i sin besvarelse, som jeg gerne vil takke for – samlet omkring fire forhold: tilførslen af store og stadig stigende mængder af næringssalte, først og fremmest fosfor og kvælstof, tilførsel af giftstoffer, forringelser af kvaliteten i vandløb og tilstødende ferskvandsområder ud til Limfjorden, og fiskeriet kan heller ikke holdes skyldfrit.

Først problemet med næringssaltene. Alger lever af næringssaltene blandet i et vist forhold. Det er kendt, at de næringssalte, der først slipper op, på skift er fosfor og kvælstof, fosfor om foråret, kvælstof om sommeren og efteråret. Men i de senere år er der tilført stigende mængder af begge stoffer, og derfor har algerne haft så gode livsbetingelser, at det er ved at slå fjordens højere liv ihjel, altså bunddyr og fisk. For selv om alger er føde for fisk og skaldyr, er der også grænser for, hvor meget de kan spise, især når der samtidig er sket et fald i antallet af fisk og muslinger i fjorden af andre årsager.

Når algerne dør, falder de ned til bunden og går i forrådnelse. Denne proces bruger megen ilt, og der opstår iltmangel ved bunden. Det kaldes iltsvind. Resultatet er, at fjordbunden lægges fuldstændig øde for alt højere liv. Det er det, man også betegner som bundvendinger.

Bundvendinger er ikke et nyt fænomen, som også ministeren beskrev det, i Limfjorden, men Limfjordskomiteen har i sin rapport fra 1982 – det er den, der er kaldt A – skrevet, at der er en stærk stigning i udbredelsen af bundvendingerne, og det bygger den på undersøgelser.

Limfjordskomiteen er jo en sammenslutning af de tre amter langs med Limfjorden, bestående af både politikere og embedsmænd. De skriver bl.a., at i 1974, altså for bare 9 år siden, var det 10 pct. af Limfjordens areal, der blev udsat for iltsvind pr. år. Det var vurderet i forhold til de svingninger, som man bliver udsat for på grund af vind- og strømforholdene. Men i 1981, bare 7 år senere, er det vurderet til mellem 20 og 40 pct. Iltsvindsproblemet er altså en kombinati-

on af mængden af ilt, der tilføres vandlagene ved fjordbunden, og mængden af ilt, der bruges til algerne forrådnelse. Ilttilførslen er en naturgiven proces, og den har mennesker ingen indflydelse på. Den afhænger først og fremmest af vind- og dybdeforhold. Iltforbruget derimod har vi ansvaret for, og det skal jeg vende tilbage til.

Det næste forhold, jeg nævnte, var giftforureningen. Det er først og fremmest omkring Ålborg-Nørresundby og ved Thyborøn, problemerne er. Ålborg og Nørresundby har en stor industriel koncentration, som medfører giftigt spildevand, og ved Thyborøn er det som bekendt Cheminova, som er forurenere. Her har vi miljøbeskyttelsesloven som redskab til at få stoppet giftudledningerne, og slår den ikke til, må vi forbedre den og gøre tilføjelser.

Det tredje forhold, jeg nævnte indledningsvis, var forringelserne af kvaliteten af vandløbene, der løber ud i Limfjorden, og af de tilstødende ferskvandsområder. Dette er et problem på flere måder.

Vandløbene er rettet ud, og dermed er livsbetingelserne for f.eks. havørred og ål væsentligt forringet. Det har miljø- og planlægningsudvalget beskæftiget sig en hel del med. Den effektive dræning, som sker af det meste af landbrugsjorden, giver stor tilstrømning af næringssalte, som føres videre ud i fjorden. Dambrug udgør også en væsentlig forureningskilde både for fosfor og kvælstof. De lavvandede brakvandsområder er i vid udstrækning blevet inddæmmede og udtørret. Det inderste af Limfjorden, Hjarbæk Fjord, er reelt lukket af fra resten af fjorden. Da Hjarbæk Fjord var et af de store og meget væsentlige udklækningsområder for fisk, er der ingen tvivl om, at ændringerne af fjorden til ferskvand og brakvand, som er aflukket fra resten af Limfjorden, har haft katastrofal indflydelse på fiskebestanden i hele Limfjorden. Vandløbenes tilstand og Hjarbæk Fjord-problemet har vi muligheder for at gøre noget ved. Det kræver blot politisk vilje.

Fiskeriet og de ændrede fangstmetoder har også indflydelse på fjordens liv. Danmarks fiskeri- og havundersøgelser har i 1980-81 gennemført en række fiskeribiologiske undersøgelser i Limfjorden, som Limfjordskomiteen har samlet i to rapporter i 1982.

Det fremgår, at antallet af erhvervsfiskere er faldet igennem årene, men samtidig er fi-